

El sud tranquil: el cas de Portugal

Catarina Reis de Oliveira

© Fenebar/Clu

Només un de cada vint-i-cinc habitants és estranger. Polítiques força estrictes i centralitzades han marcat l'estabilitat del país. Destaca una marcada voluntat d'integrar als immigrants.

1. Dades estadístiques

A Portugal hi havia l'any 2006 434.887 estrangers en situació legal (amb autorització de residència, de permanència o amb visat de llarga durada –de treball, d'estudi o d'estada temporal–). En tant que en aquesta data a Portugal hi havia censats 10.599.095 habitants, podem dir que la població estrangera resident legalment al país arriba a un 4,10% de la població total.

taula 1

POBLACIÓ ESTRANGERA RESIDENT A PORTUGAL	
Població estrangera segons títol	2006
Autorització de Residència (1)	329.898
Pròrrogues d'autorització de permanència (1)	32.661
Total Pròrrogues de Visats de llarga durada (1)	55.391
Visats de treball (1)	23.190
Visats d'Estada Temporal (1)	24.384
Visats d'Estudi (1)	7.817
Total de Concessions de Visats de llarga durada (2)	16.937
Visats de treball (2)	6.835
Visats d'Estada Temporal (2)	5.598
Visats d'Estudi (2)	4.504
Total	434.887

Font: (1) Dades provisionals d'octubre de 2007 (SEF) (2) MNE - DG d'Afers Consulars i Comunitats Portugueses

taula 2

NACIONALITATS MÉS REPRESENTATIVES. 1991		
Nacionalitat	Totals	%
Cap Verd	15.714	12
França	13.742	11
Brasil	13.598	11
Angola	9.368	7
Veneçuela	8.455	7
Espanya	6.273	5
Regne Unit	5.977	5
Alemanya	5.402	4
EUA	4.673	4
Moçambic	3.186	3
Total	127.370	100

Font: INE, Cens general de la població de 1991

A Portugal hi ha disponibles les dades de tres fonts oficials: els censos generals de població de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), els visats de llarga durada del Ministeri d'Afers Estrangers (MNE) i les estadístiques del Servei d'Estrangers i Fronteres (SEF). (taula 1)

Com a la majoria de països, Portugal no té dades oficials relatives als estrangers que viuen en situació irregular. Segons dades de l'OCDE Portugal va regularitzar fins a 185.000 estrangers l'any 2001 arran d'un procés de regularització extraordinària. (taules 2, 3 i 4)

A les taules 2 i 3 podem veure el cens de 1991 i 2001 i en l'1.4 el de 1960 i 1981.

Històricament l'evolució és important. A l'any 1960 residien a Portugal 29.428 estrangers (un 0,30% de la població total) i la majoria eren europeus, un 67% i brasilers, un 22%. Cal considerar però que arran de la independència de les antigues colònies, els immigrants d'origen dels Països Africans de Llengua Oficial Portuguesa (PALOP), no eren considerats estrangers i, per tant, difícils de comptabilitzar. A partir de 1980 la immigració a Portugal es desenvolupa acceleradament.

Les dades oficials corresponents a 2006 reflecteixen la realitat actual en la que les tres nacionalitats estrangeres més importants són la capverdiana, la brasilera i la ucraïnesa, segons s'aprecia en la taula 5. (taula 5)

taula 3

NACIONALITATS MÉS REPRESENTATIVES. 2001		
Nacionalitat	Totals	%
Angola	37.014	16
Cap Verd	33.145	14
Brasil	31.869	14
Guinea-Bissau	15.824	7
França	15.359	7
Espanya	9.047	4
S. Tomé i Príncipe	8.517	4
Alemanya	8.387	4
Regne Unit	8.227	4
Veneçuela	5.242	2
Total	232.692	100

Font: INE, Cens general de la població de 2001

taula 4

**NACIONALITATS MÉS REPRESENTATIVES.
1960 | 1981**

Nacionalitats	1960 (%)	1981 (%)
Europa	67,3	32,6
Alemanya Federal	5,1	3,3
Espanya	39,8	7,4
França	5,7	11,1
Gran Bretanya	7,2	2,9
Altres països	9,4	7,9
Àfrica	1,5	44,1
PALOP	-	41,7
Angola	-	18
Cap Verd	-	17,1
Guinea-Bissau	-	1
Moçambic	-	4,1
S. Tomé	-	1,4
Altres països	1,5	2,4
Amèrica	30,5	21,3
Brasil	21,6	9,2
Estats Units	4,8	3,4
Altres països	4,1	8,7
Àsia i Oceania	0,8	2
Total	100	100

Font: INE, Cens general de la població de 1960 i 1981

taula 5

Nacionalitat	Autoritzacions de Residència (1)	Pròrroga d'Autorització de Permanència (1)	Pròrroga de visats de llarga durada(1)	Concessió de Visats de Llarga durada (2)	Total	
					N	%
Cap Verd	57.349	1.882	6.264	2.650	68.145	15,7
Brasil	41.728	7.719	17.975	5.962	73.384	16,9
Ucraïna	21.953	10.426	8.258	1.235	41.872	9,6
Total	329.898	32.661	55.391	16.937	434.887	100

Font: (1) Dades provisòries a octubre de 2007 del SEF. (2) MNE-DG d'Assumptes Consulars i de les Comunitats Portugueses

Abans de la dècada dels 70 el flux emigratori dominava la dinàmica migratòria de Portugal. Després de la caiguda del règim dictatorial arran del conegut 25 d'abril de 1974 hi ha un gran procés de transformació econòmica i una gran necessitat de mà d'obra no especialitzada. Va ser aleshores que Portugal, semblantment que altres Països de l'Europa del sud es va convertir en un país d'immigració. Això no obstant, mitjan l'any 2004 el nombre de població estrangera va començar a disminuir com a resultat de l'augment de l'atur.

LES TRES NACIONALITATS ESTRANGERES MÉS IMPORTANTS SÓN LA CAPVERDIANA, LA BRASILEIRA I LA UCRAÏNESA.

Tot i que mitjan la dècada dels 90 la població estrangera amb residència legal es concentrava a l'Àrea Metropolitana de Lisboa, més tard es va estendre, pràcticament per tot el país com s'observa en la taula següent. (taula 6)

taula 6

Districtes	Autoritzacions Residència (stock)	Pròrroga Autoritzacions Permanència	Pròrroga Visats Llarga Durada	Total	%
Aveiro	13.175	1.146	2.041	16.362	4,00
Beja	2.489	321	783	3.593	0,88
Braga	5.777	665	1.009	7.451	1,82
Bragança	963	122	265	1.350	0,33
Castelo Branco	1.837	249	495	2.581	0,63
Coimbra	10.513	539	1.525	12.577	3,07
Évora	2.712	362	703	3.777	0,92
Faro	45.841	4.999	5.294	56.134	13,72
Guarda	1.750	187	217	2.154	0,53
Leiria	8.180	1.895	1.804	11.879	2,90
Lisboa	149.356	14.366	25.500	189.222	46,2
Portalegre	1.572	305	687	2.564	0,63
Porto	20.828	1.322	4.078	26.228	6,41
Santarém	4.355	2.857	3.257	10.469	2,56
Setúbal	35.172	1.948	5.807	42.927	10,49
Viana do Castelo	2.556	171	234	2.961	0,72
Vila Real	1.456	116	246	1.818	0,44
Viseu	3.043	329	552	3.924	0,96
Açores	3.931	209	340	4.480	1,09
Madeira	5.627	553	554	6.734	1,65
Total	321.133	32.661	55.391	409.185	100

La llei distingeix dos tipus de permís de residència: autorització de residència temporal (de fins a 1 any renovable per períodes successius de 2 anys) i autorització de residència permanent (indefinit però renovable cada 5 anys en cas de canvis en els elements identificatius del titular).

EL CREIXEMENT ECONÒMIC DE PORTUGAL POSTERIOR A LA SEVA INCORPORACIÓ A LA UE HA CONVERTIT AQUEST PAÍS, TRADICIONALMENT D'EMIGRANTS, EN UN POL D'ATracció DE MÀ D'OBRA

Drets i deures

Tots els ciutadans amb títol de residència vàlid a Portugal tenen dret al reagrupament familiar i a la protecció del sistema de la seguretat social. A més, tots els ciutadans, amb independència de la seva situació legal, tenen dret a la salut i a l'educació.

En contrapartida, els ciutadans estrangers tenen el deure de respectar la legislació portuguesa; igualment, i en el moment d'exercir una activitat econòmica, han de vincular-se al sistema de seguretat social i sotmetre's a les deduccions oportunes.

Competències

	Estatl	Regional	Local
Fixar contingents	X		
Control de fluxos	X		
Permis de residència	X		
Permis de treball	X		
Naturalitzacions	X		

Portugal és un país altament centralitzat i la política de regulació d'entrada, permanència i allunyament o expulsió de ciutadans estrangers és de l'exclusiva competència del govern central, d'àmbit nacional, atès que tampoc no hi ha cap conflicte de gestió de fluxos a nivell re-

2. Polítiques d'integració

Categories legals

Una Llei d'aquest mateix any 2007 i un reglament del penúltim mes del mateix any regula a Portugal l'entrada, sortida i allunyament dels ciutadans estrangers del territori portuguès.

Segons aquest reglament, la normativa distingeix els visats expedits a l'estranger i els expedits a la frontera pel SEF (Servei d'Estrangers i Fronteres). Dels primers n'hi ha d'escala, de trànsit, de curta durada, d'estada temporal i de residència i dels expedits pel SEF destaquen les autoritzacions de residència i la pròrroga de visats expedits a l'exterior.

gional o local. L'autoritat principal responsable és el Servei d'Estrangers i Fronteres (SEF), ara del Ministeri d'Administració Interna.

Serveis prestats per les administracions

	Estatat	Autonòmic	Local
Socioeconòmic	X		
Financer			X
Laboral	X		
Lingüístic	X		X
Religiós			X
Polític			X
Assessoria legal	X		

L'any 1996 va ser creat el càrrec d'Alt Comissari per a la Immigració i Minories Ètniques. (ACIME), dependent del Primer ministre i del Ministre de la presidència. Des de 2005 ha passat a ser un servei de coordinació interministerial. L'any 2006 l'ACIME va ser transformat en organisme públic i el seu nom va ser canviat pel de Alt Comissariat per a la Immigració i el Diàleg Intercultural, Institut Públic (ACIDI, IP). Les seves activitats tracten de ser mobilitzadores, tant per a l'Estat com per a la societat civil.

A nivell local és possible identificar una gran diversitat d'iniciatives promogudes tant per les autoritats com per institucions de la societat civil, que tenen cura d'una integració de proximitat.

L'any 2004 va ser creat igualment el Centre Nacional de Suport a l'Immigrant (CNAI) que actualment presta un servei de mediadors socio-culturals i els seus treballs i serveis han estat avalats per la missió portuguesa de l'Organització Internacional de les Migracions (OIM), agència de les Nacions Unides especialitzada en els temes per a la immigració.

Cursos de llengua i cultura

L'any 2001 va ser llançat el programa Portugal acull amb l'objecte de desenvolupar competències en el domini de la llengua portuguesa i tam-

bé per a promoure l'exercici bàsic dels drets i deures inherents a la inserció en la societat portuguesa i, molt particularment, en el mercat de treball. Les seves activitats formatives són totalment gratuïtes i des de 2002 fins a 2006 les seves actuacions s'expressen en el següent quadre:

Any	Nombre d'actuacions	Nombre d'alumnes
2002	208	3.172
2003	174	2.613
2004	171	2.453
2005	111	1.716
2006	86	1.383

Amb els anys, i el descens dels nouvinguts, les accions han disminuït i també el nombre d'alumnes.

La institució estatal que promou cursos de llengua i cultura portuguesa és l'Institut d'Ocupació i Formació Professional (IEFP) enquadrat en el Ministeri de Treball i Solidaritat Social.

El Pla per a la Integració dels Immigrants (2007-2009) preveu la creació d'un mòdul de portuguès tècnic per atendre les necessitats de determinats contextos professionals que exigeixen un vocabulari específic. També s'espera una reformulació d'algunes referències formatives amb el concurs del Ministeri d'Educació i la posada en marxa d'un curs nou anomenat de ciutadania.

Teixit associatiu

L'ACIDI, IP reconeix l'activitat de 107 associacions d'immigrants a Portugal representants de comunitats de 14 diferents països. Existeix a més una xarxa d'entitats de suport i organitzacions no governamentals que ajuden aquestes associacions i treballen per a la seva integració, en benefici de certes minories ètniques i per evitar tota discriminació. El finançament, tant de les associacions d'immigrants com de les ONG de suport està garantit, en bona part, pel propi Estat portuguès a través de l'esmentat institut públic ACIDI, IP.

Dret de vot

Els immigrants originaris de països tercers no tenen el dret universal d'exercir el vot en les eleccions locals o nacionals de Portugal. Només els membres de la UE poden fer-ho a nivell municipal. També alguns altres nacionals en compliment de convenis de reciprocitat. Els ciutadans de Cap Verd i Brasil poden votar a les eleccions municipals després de dos anys de residència; després de quatre anys de residència poden ser igualment candidats a ser elegits en el poder local. Uruguaians i peruans no poden votar abans de cinc anys de residència. Els brasilers que resideixen a Portugal després de tres anys tenen dret a votar en les eleccions presidencials i legislatives.

Hi ha doncs un complex entramat de disposicions al respecte tot i que la participació dels estrangers a les eleccions en les quals els és permès el vot no ha estat mai massa elevada.

3. Dimensió econòmica i social

Impacte econòmic de la immigració

En el marc d'un Observatori de la Immigració existent a Portugal va ser realitzat un estudi per tal de conèixer els impactes de la immigració en els comptes de l'Estat portuguès per a l'any 2003. El saldo de comptes de l'Estat en la seva relació amb els immigrants es manté en valors clarament positius.

La taula 7 recull els resultats d'aquest estudi de l'Observatori de la Immigració. (taula 7)

taula 7

IMPACTES DE LA IMMIGRACIÓ EN ELS COMPTES DE L'ESTAT PORTUGUÈS. 2003.

	Saldo Seguretat Social				Saldo Global	
	Total	Total per càpita comunitat	Total per càpita contribuent	Total per càpita beneficiària	Total	per càpita comunitat
TOTAL	259.820.092	721	895	1.939	492.040.317	1.365
PALOPs	-40.143.220	-317	-501	-591	-8.899.118	-70
Àfrica (excepte PALOPs)	3.737.966	381	661	1.399	9.399.023	957
Amèrica del Nord	3.292.631	331	1.630	3.083	10.895.749	1.097
Amèrica Central	1.199.287	1.219	1.512	4.666	2.951.902	3.001
Amèrica del Sud (excepte Brasil)	8.187.353	1.416	1.765	2.834	18.722.530	3.239
Brasil	68.550.060	1.390	1.170	3.926	112.337.430	2.278
Índia	-841.929	-231	-256	-1.427	447.765	123
Orient Mitjà	4.030.287	814	1.303	5.816	5.456.885	1.102
Timor	-378.682	*	-2.559	-1.942	-289.099	*
Resta Països d'Àsia	9.551.494	853	1.155	5.889	13.669.081	1.220
Països UE (excepte Portugal)	59.872.951	858	2.075	3.901	168.796.779	2.418
Europa de l'Est	141.461.419	2.165	1.519	6.345	154.144.832	2.359
Resta països d'Europa	1.060.436	422	749	1.204	3.447.187	1.373
Oceania	240.038	422	1.263	2.927	959.370	1.685

Autocupació

També en el marc de l'Observatori d'Immigració foren publicats dos estudis que donaven compte exacte de les característiques de les iniciatives empresarials dels immigrants a Portugal.

Del primer informe, estadístic, se'n deriva la taula 8 sobre la població empresarial portuguesa i estrangera segons la seva situació laboral entre 1981 i 2001. (taula 8)

Del segon informe, jurídic, se'n deriven algunes limitacions legals que cal canviar atès que no totes les condicions legals permeten a l'estranger desenvolupar una activitat empresarial.

© Almendra Salazar

taula 8

POBLACIÓ EMPRESARIAL PORTUGUESA I ESTRANGERA SEGONS LA SEVA SITUACIÓ LABORAL. ENTRE 1981 I 2001.

Situació laboral	2001				Taxes de Canvi	
	Portuguesos	%	Estrangers	%	1981-2001 Portuguesos	1981-2001 Estrangers
Empresaris	467.553	9,8	20.571	10,2	259,5	1.035,9
Autònoms	290.318	6,1	9.173	4,5	-54,1	187,7
Treballadors Familiars	36.773	0,8	987	0,5	-63,6	92,4
Total	478.8561	100	201.647	100	15,5	464,7

Economia submergida

A Portugal, com arreu i especialment en els països de l'Europa del sud, existeix una economia submergida força desenvolupada. Amb tot, l'experiència immigratòria és no obstant força més tardana que el desenvolupament de l'economia submergida en el país.

D'entre les activitats econòmiques vinculades a l'economia informal o submergida destaca la construcció civil i, en general, d'obres públiques i les activitats del sector domèstic (neteja, etc.).

Amb la incorporació de Portugal a la UE l'any 1986 s'incrementà molt la inversió en obres públiques i bona part de la mà d'obra necessària per tirar endavant aquesta activitat constructora arribà de manera il·legal en la dècada dels 90.

Des de 2003 la legislació portuguesa penalitza a les empreses que contracten immigrants il·legals. El Pla per a la Integració dels Immigrants 2007-2009 defensa el reforçament de l'activitat inspectora sobre les empreses per perseguir la contractació il·legal de mà d'obra i, igualment, té un programa per a reforçar el compliment de les obligacions de les empreses conjuntament entre les administracions de la seguretat social i la fiscal.

Pobresa, atur, marginalitat

Sobre pobresa i immigració no es disposa de dades.

Sobre l'atur, la taula 9 mostra el nombre dels estrangers inscrits en el centre d'ocupació del continent, per països d'origen. (taula 9)

taula 9

**ESTRANGERS INSCRITS EN EL CENTRE
D'Ocupació DEL CONTINENT..**

Països	Gener 2001	Gener 2002	Gener 2003	Gener 2004	Gener 2005	Gener 2006
Europa de L'Est	21	765	3.068	3.897	4.868	5.823
Moldàvia	0	11	399	488	635	832
Romania	4	80	253	329	409	492
Rússia	8	162	402	494	542	576
Ucraïna	1	458	1.882	2.395	3.104	3.649
Àfrica	3.363	5034	8.320	9.019	8.918	9.147
Angola	1.020	1555	2.745	2.790	2.801	2.882
Cap Verd	1.084	1533	2.466	2.938	2.921	2.977
Guinea-Bissau	766	1124	1.771	1895	1.819	1.695
Moçambic	141	219	292	284	281	291
São Tomé e Príncipe	294	491	867	940	942	905
Amèrica	513	1305	2.513	3.199	4.292	5.244
Brasil	423	1116	2.280	2.931	4.041	4911
Total	5.300	9.055	16.389	18.735	20.792	22.485
Taxa de Creixement		70,8	81,0	14,3	11,0	8,1

Font: IEFP

La següent taula mostra la població aturada segons edat l'any 2001.

taula 10

POBLACIÓ ATURADA SEGONS EDAT. 2001

Escala d'edats	Portugal		Estrangers	
	N	%	N	%
Total	321.606	100	17.655	100
15-19	32.249	10,0	1.736	9,8
20-24	53.086	16,5	3.880	22,0
25-29	43.514	13,5	3.632	20,6
30-34	35.616	11,1	2.753	15,6
35-39	34.972	10,9	2.128	12,1
40-44	29.275	9,1	1.429	8,1
45-49	2.7207	8,5	938	5,3
50-54	27.512	8,6	548	3,1
55-59	24.904	7,7	402	2,3
60-64	12.598	3,9	193	1,1
65 +	673	0,2	16	0,1

Font: CENS DE 2001

Sobre marginalitat cal dir que no es disposa de dades sobre prostitució i immigració, però sí en canvi sobre delinqüència i empresonament.

Les taules 11 i 12 tracten d'aquests aspectes.

taula 11

TAXES DE CONDEMNNA A PENES DE PRESÓ EFECTIVA. 2003				
	Nacionalitat portuguesa		Estrangers	
	N	%	N	%
Taxes de Condemnes				
Furt Qualificat	804	33	39	43
Robatori o violència després de la subtracció	621	43	60	45
Tràfic, activitats il·lícites, simples o greus	526	65	218	86

Font: GPLP del Ministeri de Justícia citat per Seabra e Santos 2005:199-200

taula 12

DELICTES QUE A MÉS PORTEN UNA CONDEMNNA A PENA DE PRESÓ EFECTIVA EN PROCESSOS PENALS ACABATS. 2003				
	Nacionalitat portuguesa		Estrangers	
	N	%	N	%
Crims				
Tràfic, activitats il·lícites, simples o greus	526	15	218	47
Robatori o violència després de la subtracció	621	18	60	13
Furt qualificat	804	23	39	8
Tràfic de quantitats petites	117	3	24	5
Falsificació de documents	75	2	15	3
Furt	134	4	..	0

Font: GPLP del Ministeri de Justícia citat per Seabra e Santos 2005:198-199

taula 13

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ EMPRESONADA PER NACIONALITATS. 2003				
Nacionalitat	Lloc de residència			
	Estranger/Desconegut		Portugal	
	N	%	N	%
Portuguesa	9.320	90	11.490	43
Estrangera	991	10	2.145	86

Font: DG de Serveis Penitenciaris citat per Seabra e Santos 2006:107

Accés a les institucions financeres

Actualment moltes entitats bancàries comencen a prestar especial atenció als immigrants però abans les dificultats eren força elevades. El Pla per a la Integració dels Immigrants (2007-2009) contempla mesures en favor de la sensibilització dels sistema bancari per afavorir els crèdits als immigrants i també per promoure sistemes financers més eficients per a l'enviament de remeses.

Accés a l'habitatge

En la mateixa línia anterior, el Pla per a la Integració dels Immigrants (2007-2009), reconeixent l'existència de dificultats per a l'accés a l'habitatge per part dels immigrants contempla un seguit de mesures tendents a facilitar-ne l'accés (obertura del mercat d'habitatge social per part de les autoritats locals, suport as l'arrendament, etc.).

L'any 2007 s'ha posat en marxa un programa de suport a l'habitatge i a l'arrendament anomenat PROHABITA.

L'escola

L'any 1991 dins del Ministeri d'Educació va ser creat el Secretariat Entre Cultures a l'objecte de donar suport a l'escola pública que rep gran nombre d'infants de diferents orígens ètnics, culturals i socials. A partir de l'any 2004 i amb col·laboració amb ACIDI, IP un servei funciona amb l'objectiu de difondre bones pràctiques d'educació i formació intercultural que permetin una millor integració de la població en edat escolar. L'any 2006 es va crear una bossa de formadors que, disposat a manera d'equip mòbil per a l'acolliment i la integració dels immigrants, funciona de forma descentralitzada i abasta tot el territori del país. Aquests formadors fan també tasques de mediació i col·laboren a més de a les escoles, amb associacions, hospitals, tribunals i organismes públics i privats, en general.

Finalment el programa ESCOLHAS té cura de la inclusió en la formació reglada, en la no reglada, en la professional i té cura igualment de la participació cívica i comunitària i de l'anomenada inclusió digital. Tots aquests programes tenen per objecte garantir el progrés social, cultural i econòmic dels immigrants a Portugal.

4. Xenofòbia

Partits/moviments declaradament xenòfobs

A Portugal no hi ha cap partit clarament xenòfob o racista. Amb tot, el partit Nacional Renovador (PNR), fundat l'any 2000, manté algunes posicions contràries a la immigració. L'any 2007 va llançar una campanya amb l'eslògan "Prou immigració: nacionalisme és la solució. Portugal per als portuguesos". Aquesta iniciativa ha merescut el rebuig de diversos representants del govern, ONG i líders associatius de les comunitats immigrants.

Evolució del vot

En els darrers anys Portugal ha tingut governs de dos partits alternativament, partits de Centre Esquerra (PS) i del centre dreta (PSD).

Factors de rebuig

Des de l'any 2002 en l'estructura de l'ACIDI, IP hi9 ha una Comissió per a la igualtat i contra la discriminació racial (CICDR) que recull informació, recomana l'adopció de mesures legislatives, promou la realització d'estudis i publica un informe anual sobre l'estat de la qüestió (d'igualtat i discriminació racial).

Mass media

Des de 2002 l'Observatori de la Immigració promou un estudi sobre les imatges vinculades a la immigració, molt especialment la televisió. En general, impera una visió realista en el marc de la societat globalitzada en que vivim. Existeix progressivament un cert interès per la identitat i cultura de l'altre. La situació millora però es mantenen estereotips i tòpics que vinculen immigració amb delinqüència i immigració amb màfies, prostitució i violència. Així, vox populi atribueix als africans associats amb la violència i el tràfic de drogues, als brasilers amb la prostitució i als immigrants de l'Europa de l'est d'Europa amb el crim organitzat.

Episodis de conflicte

No es pot dir que hi hagi massa episodis de violència.

La següent taula reflexa les queixes recollides per la Comissió per a la igualtat i contra la discriminació racial (CICDR) entre setembre de 2005 i desembre de 2006 sobre situacions de discriminació als immigrants:

taula 14

Grans àrees de denúncia	Nombre de denúncies
Laboral	14
Forces de Seguretat	14
Estado	12
Comerç	9
Veïnatge	6
Ensenyament	5
Media	5
Salut	3
Autoritats	4
Banca	2
Religió	1
Política	1
Altres	9
Total	85

5. Temes de debat

Evolució històrica

Certament hi ha hagut una evolució històrica de la immigració a Portugal. De totes maneres els tòpics són difícils de vèncer. En aquest sentit, l'opinió recollida per l'observatori de la Immigració en un estudi de l'any 2001 assenyala que:

- els immigrants dels països de l'est són els que més treballen
- els immigrants reben menys salari que els portuguesos pel mateix treball
- molts estan més qualificats que la feina que realitzen
- es reconeix una certa discriminació laboral
- els immigrants fan els treballs que els portuguesos no volen fer
- els immigrants són fonamentals per a la vida econòmica del país
- certa preferència de la gent, en general, pels brasilers
- menys preferència de la gent, en general, pels africans
- classificació dels immigrants segons simpatia, competència i honestedat

Zones de procedència i cohesió cultural

Quatre grans grups es distingeixen actualment en la immigració a Portugal:

1. Immigrants dels països africans de llengua oficial portuguesa (PALOP)
2. Immigrants brasilers
3. Europeus de l'est
4. Asiàtics (particularment xinesos i indis)

Elements més rellevants

Un dels temes més recents per a la discussió actual sobre el tema de la immigració a Portugal fa referència a l'accés dels immigrants al dret de vot. Creix l'opinió en favor que tots els immigrants haurien de ser cridats a participar en el procés democràtic per tal d'exercir plenament la seva condició de part integrada i integrant de la societat portuguesa, en el sentit de garantir la construcció d'una correcta comunitat de destí.

Altres aspectes

La política d'acolliment i integració dels immigrants a Portugal es resumeix en set principis clau que enquadren tots els programes i accions de les diferents institucions públiques que desenvolupen un servei als immigrants:

1. Igualtat
2. Hospitalitat
3. Ciutadania
4. Corresponsabilitat
5. Participació
6. Interculturalitat
7. Consens

CATARINA REIS DE OLIVEIRA, Alto Comissariado para a Imigração e Minorias Étnicas, Portugal